

Hatházi András

MÍTÚ

Fóris Mihály géplakatos megfogta Rózsika fenekét.
Rózsika nagyot sikkantott, és azt mondta: – Jaj, Mihály! –, de aztán részéről a dolog ennyi volt.
Hiszen nemcsak Fóris Mihály van a világon!
Habár a többiek között Mihály azért nem semmi...
Ám az is lehet, hogy ezt csak a Rózsika anyja gondolta, aki jól ismerte a Fórisék családját.
Még a budapesti bombázás óta.
Nem.
Csak ötvenhat óta, amikor véletlenül itt rekedtek, mert októberben lezárták a határt.
Novemberben zárták le.
Mindegy.
Egy egész hónapig le volt zárva.
Mindegy!

Aztán 2017-ben Rózsika lánya, a melegjogi aktivista és Verespatak-védő Renáta azt mondta első házasságából való kislányának: – Ha megütött a dagadt Rudi, akkor most kell szólni, és nem harminc év múlva!
És ezzel a dolog be is volt fejezve.
Merthogy Rudi is abbahagyta egy idő után az udvarlást.
És már nem csak Rudi kakaskodott.

Csakhogy Rózsikának akkor éjjel jött egy álma.

A szerelőcsarnokban sepregetett, hűvös tavaszi szellő fúj be a törött ablakokon, és a kellemes olajszagban tisztán érezte, ahogy Fóris Mihály ismét keményen belemarkol a seggébe.
És nem csak.
Rózsikát előntötte a meleg, és miután véget ért az összes tapogatózás, sarkon pördült.
De hiába forgolódott, a férfit sehol sem találta.

Csak a nagy hideg szerelőcsarnokot látta, a végében Janival, a halott férjével, aki, a fene tudja, hogy honnét került megint oda.
Ismét ott lődörgött, tántorgott feléje csücsöri szájával: – Adj egy csókot, Rózsám!
Pedig Rózsika olyan szépen elgondolta, hogy bizony Mihály nem lenne rossz parti.
Mindig elsőnek érzik, a munkapadját tisztán tartja, és érettségije is van.
Estiben, ami szintén nem semmi.
Ez kitartást jelent.

Aztán Rózsika megbéredt.
De az is lehet, hogy nem.
Minden elképzelhető.
Mindenesetre elmosolyodott.
Ebben biztos.
Uramisten, legalább negyed évszázada nem láttam Mihályt!
Aztán ismét elnyomta az álom.
Talán.

Reggel azonban már nem szólt semmit.
Furcsállotta is Renáta, hogy az anyja nem meséli el, mit álmódott.
De van ilyen, hogy az ember nem emlékszik.
Főleg az ő korában.
Csak a Rózsika anyja érzett rá a maga kilencvenkét évével: – Mit vigyorgsz, mint egy cseléd?
De hát ő dédi, és ő nem számít.
Őt csak várjuk, hogy haljon meg.
Ő csak úgy itt van.
Itt maradt.

Teltek a napok, és mindenféle mesék kezdtek el terjengeni az újságokban.
Híres, tiszteletre méltó emberekről ez meg az.
Hogy valamikor réges-régen.
Tiszteletre méltó asszonyokkal.
Mára már tiszteletre méltókkal.
És nemsokára a Renáta első házasságából való kislány is furcsa dolgokat nézegetett a telefonján.
De az anyja nem szólt rá.

Lehet, hogy nem is tudta, mivel tölti ez a gyerek a napjait.
Ezzel egy időben pedig Rózsikában nődögélt a szégyen, hogy ő akkor a szerelőcsarnokban...
És a legnagyobb baj az volt, hogy már nem is tudta, álmában-e vagy valójában?

Aztán péntek délben nem bírta tovább, és miközben az unokáját várta az iskola előtt, megkérdezte Piroskát, hogy hogy van Főris Mihály, mit még csinál?

Piroska eleinte meglepődött, merthogy épp a tojás egyre növekvő áráról beszélgettek, és nem is értette, hogy miként kerül a képbe az unokatestvére. Akit ő se nagyon lát, merthogy erőst nagyon hajt. Pénzre-e vagy mire, nem tudni. Merthogy mindene megvan nekije, ami kell. De azért elmondta, hogy jól, és hogy legutóbb azt mondta a keresztleánya esküvőjén: reméli, megéri a nyugdíjat, még mielőtt utolérné ez a sok leépítés.

Rózsika várt még két napig, és hétfőn korán reggel, miután elvitte az unokáját az iskolába, kibuszozott a szerelőcsarnokhoz. Ott őgyelgett a kapunál, hideg volt nagyon, és azon gondolkodott, hogy annak idején sokkal koszosabbak voltak a fenti üvegek. Azok is, amiket olykor-olykor kipótoltak. Lehet, hogy már koszosan tették be. Merthogy nem lehetett odáig csak úgy felmászni.

Csak egyszer, amikor látogatóba jött a főtitkár elvtárs.

Mert akkor még egy platós darut is adtak. Azon álltak a fellobogózott munkások, frissen vasalt és keményített kék sálópétáikban, és testükkel takarták az ablakszemeket. Rózsikát is magukkal vitték volna odafel, de ő egyrészt félt a magasságtól, másrészt meg kiválasztották virágot adni. Csakhogy abból semmi sem lett, mert a káderes végül elírta a nevét, és így került be az újságba Rodika, akit félig takart a hatalmas csokor kardvirág, amit az elvtársnő felé nyújtott. Rózsika meg – se pénz, se posztó – ott gyömöszköldött a hátsó sorban a többi takarítónővel.

Hiába, na, más idők voltak azok!
Nehéz volt a magyar embernek.
Ejsze most se könnyű.
Soha nem is volt az!
No, meg a gyár sem így nézett ki...

De Fóris Mihályt nem látta.

– Hogyan is láthatnám! – hasított belé a megkönnyebbülés. – Hiszen Mihály mindig elsőnek érkezik!
Szinte harminc évet fiatalodott.
Vidáman fordult meg, hogy akkor ez ennyi!

És akkor jött egy autó.

Már messziről hosszan, türelmetlenül túlkölt.

A kapus a távirányítóval felemelte a sorompót, és amikor az autó lassított a kanyarban éppen Rózsika mellett, Rózsika látta, hogy a kormány mögött Fóris Mihály ül.

Lassan történt az egész, Rózsika mégis csak utólag realizálta, hogy a kormány mégsem Mihálynál volt.

De Rózsika mit sem tudott az Angliából behozott autók szerkezeti felépítéséről.

– Tehát már autója is van! – hasított belé a felismerés.

És még jó félórát állt a kapu előtt.

Hogy hátha.

De aztán megbocsátott Mihálynak.

Elvégre az ő korában illik is, hogy egy férfiembernek autója legyen.

Legalább autója.

No meg Piroska is azt mondta, hogy mindene megvan, ami kell.

És autónak lenni kell.

Majdnem elkésett az iskolából.

Unokája szerencsére nem izgult.

Mert egyébként is már csak megszokásból ment ide-oda a nagyanyjával.

Hogy ne sértődjön meg.
Az öregasszonynak volt rá szüksége, nem neki az öregasszonyra.
Az a nagyanyád – figyelmeztette Renáta –, nem öregasszony!
De hát egy tizenévesnek beszélhet az ember...
Szóval ott állt a bejáratnál, a többi gyerekkel, és épp arról olvasott a telefonján, hogy az egyik itteni színész jó néhány éve miként fogdosott meg egy bácsit.
Az a színész, aki most a Tini-klubban a filmes szakkört vezeti.

– És akkor mi van? – mondta Renáta, mikor leszedte az asztalt.
Szabad idejében mindenki azt fogdos, amit akar.
És amit hagynak neki.
Tessék menni fogat mosni, és lefeküdni!
De ezt már akkor rendelkezte, amikor a kislány közölte, hogy ő és még jó néhány osztálytársnője beiratkoztak a klubba.
Honnan, fiam, a havi díj?
Miből?

Egyedül a Rózsika édesanyja, a dédi mosolygott, mint aki tudja.
És lehet, hogy csakugyan tudta...
Mert ki tudja, még mi maradt itt vele az ántivilágból?

Rózsika remegve hallgatta a paplan alatt, ahogy Renáta és a kislány szinte egymás haját tépve eszik egymást a fizetés és a gyermekek jogai fölött.
Szerencsére a fogdosásról szó sem esett.
Mert azt Rózsika már nem bírta volna ki.
Hiszen legalább tíz éve nem járt férfi az ágyában.
És azelőtt se gyötörte meg az a kevés ember soha úgy, mint most Fóris Mihály.
Őt meg most hiába várja, egy Istennek se jön.
Becsapta.
Kihasználta.
Ráadásul szándékosan lassított épp mellette ma reggel a gyár előtt.
Ez biztos.
És Rózsikát elöntötte a szégyen, a megalázottság, a reménytelenség, az egyedüllét, a szeretet hiánya, a harag és a bosszúvágy.
Aztán az álom is.

Végül elment a családi orvoshoz, még vakáció előtt.
Még mielőtt Renátával kéne ülni egész nap.
Nem tudta, hogy vágjon bele.
Abba, hogy az utóbbi három hétben főleg lefekvéskor mindig forróság önti el, és légszomja lesz, és szédül, és azt érzi: bele fog halni.
Annyira hiányzik.
Végül csak elmondta, pontosan így.
Hogy előnti a verejték, hogy alig tud nyelni, és hogy valami nagyon szorítja itt, a szíve táján.
Az orvos megvizsgálta.
Megmérte a vérnyomását.
Belenézett a torkába.
Megnyomkodta a máját.
Meg a lépét.
Meghallgatta a tüdejét.
Végül azt mondta, biztonságból csináljanak egy EKG-t is.
Ezért adott egy küldőpapírt a szívgyógyászhoz a kettes polira.
És – tekintettel a Rózsika korára – felírt neki valami Promensilt is.
És azt tanácsolta, hogy egyen reggelente egy jó kiskanál méhpempőt.
És igyon teát.
Vöröshere-, orbáncfű-, poloskafű-, zsálya- és barátcserjefőzetet.
És jó lenne, ha beszerezne némi jamgyökeret is.
Ha nem tud, akkor segít.
Van ugyanis neki egy ismerőse, aki perui makát forgalmaz.
Majd megkérdi tőle, hogy tud-e jamgyökeret is szerezni?
Egyébként a maka se rossz.
Csak ne legyen szenszibilitátéja reá.

Rózsika hazament, és egyre jobban érezte, hogy nem az EKG-val van a baj.
Szerencsére a vakációra Renáta szabadságot vett ki, és elmentek a kislánynyal meg Szerdzsuval a hegyekbe.
De Fóris Mihály addigra már olyan lett, mint a dallam, ami ébredés előtt bemászik az ember fülébe.
És napokig ott marad.
És az ember, ha kell, ha nem, egyfolytában azt dúdolja.
Hogy már szinte fáj.
Úgyhogy Rózsika hajnalban kinn hagyta a dédinek a szánát az asztalon, és az első busszal kiment a gyárhoz.

Sötét volt minden, de Rózsikában már akkora volt a bátorság, és a neki most már minden mindegy, hogy odament a kapushoz, és megkérdezte, mikor jön Fóris Mihály?

Ammegki?

Kérdezte a kapus.

Rózsika nem tudott mit mondani.

Mihály ma már nem úgy néz ki, és azt mégsem mondhatta, hogy az, aki öt harminc évvel ezelőtt egyszer megfogta, és hogy most már két hónapja nem engedi.

Csak hallgatott és nézett a szerelőcsarnok felé.

De a kapus nemhiába volt hajdanában színész.

Okos volt ő, még ha néha ivott is.

Azt javasolta Rózsikának, várja meg, amíg jönnek a munkások, akkor ejtse felismeri azt, akit keres.

De túl korán érkezett, mert csak nyolcra jönnek dolgozni.

Hát igen, régebb más volt.

Akkor ugye hatra jártak.

Ma csak nyolcra.

És azt is ímmel-ámmal...

Nem lehet ezekkel ma már kezdeni semmit.

Nem az a világ van.

Beinvítalta volna a fülkébe is, de tiltja a szabályzat.

Esetleg vehet egy kávét az automatából.

Annyira beengedi.

Mert Rózsika még ilyen korában is elég szemrevaló.

Mondták a kapus szemei.

De Rózsika inkább a csarnok előtti újságosbódéhoz ment, és vett egy színes lapot, merthogy nem sok az ő betegnyugdíja.

Inkább kivárja azt a két órát, csak találkozhasson Mihállyal, és megmondhassa neki.

Nézte a címlapon a szép nőket, akik feljelentettek valami kövér, rusnya, pénzes zsidót.

Már sokadszorra, merthogy nem ők voltak az elsők a sorban.

Rózsika olvasott, de nem értette a szavakat, annyira fel volt zaklatva.

Csak nézte a kövér, rusnya, pénzes zsidót.

Aki azért mégsem Fóris Mihály!

Közben a munkások jöttek, jöttek...

Olykor mentek is.

Egy kicsit tényleg másképp néztek ki, mint annak idején.
És pont akkor, amikor Rózsika már-már megkönnyebbült volna, túlkölt az autó.
Ott vezette ismét Mihály kormánytalan, a kapus feltávirányította a sorompót, és a gépkocsi a zaklatóval együtt behajtott a gyár udvarára.
A kanyarban egy kicsit lassított.
Épp Rózsika előtt.
Rózsika és Mihály egymásra néztek.
Talán négy másodpercig is.
Rózsika bámulta Mihályt.
Mihály visszabámulta Rózsikát.
Rózsika intett Mihálynak.
A férfi visszaintett Rózsikának.
De valahogy nem úgy, mint aki integet.
Talán inkább úgy, mint aki szabadul.
Vagy legalábbis szabadulni szeretne.
A büntudat terhe alól.
S azzal az autó felgyorsult, és behajtott a gyár udvarába.
Aztán eltűnt a szerelőcsarnok mögött.
A kapus végül kijött, és megkérdezte Rózsikától, hogy jól van-e?
Merthogy fenn feledte a kezét, és a szája is tátva maradt, mint akinek enyhe agyvérzése van.
Rózsika csak annyit mondott, hogy ő az.
Kicsoda?
Aki az autót vezette.
Annem lehet, mondta a kapus, mivelhogy az az ő fia.
Márpedig az Főris Mihály, tört ki Rózsikából az elkeseredés!
Tudja ő, hiszen nemcsak harminc éve, de az utóbbi hónapokban is minden este és minden éjjel!
Esetleg a másik, mondta a kapus: Misi bácsi.
Az meglehet.
Bár az sem valószínű.
De a fiam nem.
Az biztos, hogy nem!
Mert annak rendes családja van.
És különben is letöröm a derekát, ha ilyesmire vetemedik!
De Rózsika csak kitért, hogy őt nem érdekli, hogy neki föltétlenül beszélnie kell vele.

Fóris Mihállyal.
Ő addig innen nem mozdul, ha maga a pápa is jön érte Vatikánból!
Amitől azért nem járt messze...
A kapus visszahúzódott a fülkébe, és telefonálni kezdett.
Aztán nemsokára megjelent egy kék salopétás férfi, aki először a kapushoz ment, aztán Rózsikához, aki konokul várt a szemerkélő esőben.
Kit keres?
Kérdezte a férfi.
Fóris Mihályt.
Mondta Rózsika.
– Melyik szekcióból?
– A szerelőcsarnokból.
– De melyik szekcióból?
– Aki mindig elsőnek érkezik.
Menjen haza.
Mondta a férfi.
Nem.
Mert Mihály az imént ment be az autóval.
Muszáj lesz rendőrt hívni.
Mondta a férfi.
De Rózsika ezt már nem hallotta.
Mert látta, hogy a férfi mögött megint jön az autó, ott ül benne Mihály, vezeti.
És még mielőtt a kapus felemelte volna a sorompót, kikerülte a kék salopétást, kikerülte a sorompót, átgyalogolt a gardéniagruppon, pedig mindig nagyon szerette a virágokat, és a motorháztetőre vetette magát.
Az autó hirtelen fékezett, szerencsére nem ment gyorsan.
De Fóris Mihály így is majdnem nekiesett a szélvédőnek.
Merthogy nem bírta a biztonsági övet.
Fojtogatta a mellkasát.
Arca egész közel volt a Rózsikáéhoz, aki a nedves bádagon felcsúszva nekicsapódott az üvegnek, amely néhány centit továbbrepedezett.
A kapus és a salopétás kiabálni kezdett.
Lerángatták Rózsikát a kocsiról.
A sofőr kiugrott az autóból, és szintén üvöltözött.
Csak Fóris Mihály nem.
Ő döbbenetesen nézte az eseményeket, mint akit agyoncsapott a múlt.

Aztán valahogy mindenki megértette, hogy a történések kulcsa Mihálynál van.

Muszáj volt megérteni.

Lassan elengedték Rózsikát.

Nem is nagyon tudták fogni.

Hiszen Rózsika még az emlékekkel is harcolt.

Mért menekülsz Mihály?

Miért?

Zihálta az asszony.

És a szétázott színes újsággal hadonászott szanaszét.

Preckelt is mindenfelé a nyomdafesték, s a kapus meg a fia gondterhelten nézték a frissen fényezett autót.

Fóris Mihály lassan, komótosan kikászálódott az autóból.

Magának mi a baja?

– Mért nem hagysz békében, Mihály?

– Magának mi a baja?!

– Mért nem hagysz már egyszer békében?

– Asszony, maga mit akar tőlem?

Elégtételt!

Mondta volna Rózsika, ha ismerte volna a szót.

Ehelyett csak annyit mondott: igazságot.

És fáradtan omlott a Mihály vállára.

Mint akkor, ott, az álmában.

Vagy a szerelőcsarnokban?

Ki emlékszik már arra pontosan?

De az érzés, az ugyanaz volt.

Mintha még Janit, a halott férjét is ott érezte volna maga mögött.

Persze, nem volt ott.

Isten őrizz, hogy ott lett volna!

Avval a csücsöri szájával!

Mihály pedig csak állt, vállán az asszony könnyáztatta fejével, vele szemben a gondterhelt kapus meg a fia, és a salopétás, akinek arcáról vastag csíkból folyt alá a nyomdafesték.

Mintha a szemfesték csurgott volna le a pofacsontjain.

Mint egy amerikai film végén.

Díënd.

Aztán Fóris Mihály az asszony vállára tette a kezét.

– Én nem tudom, ki maga, és maga honnan ismer engem. Én az életben nem láttam magát. Maga menjen szépen haza, és hagyjon engem békében. Maga hagyjon engem békében, és akkor én is békében hagyom magát.

Rózsika a Mihály szemébe nézett.

– Nem ismeresz engem, Mihály?

– Nem.

Kis szünet:

– Nem ismerem magát.

Pont.

Rózsika állt még egy kicsit, körülnézett, és belátta: ekkora túlerővel nincs mit kezdenie.

Úgyhogy megfordult, és elindult visszafele azon az úton, amelyen jött vala. Az újságot aztán otthon a konyhaasztalra tette, és nem tudta megmondani Renátának, hogy miként is kerül egy ilyen szétázott izé szennylap oda? És két napig nem is volt semmi baj.

Az is lehet, hogy nem két nap volt.

Lehet, hogy csak egy délelőtt.

De az is lehet, hogy néhány emberélet.

Vagy harminc esztendő – ki tudja?

Az idő nem nekünk, embereknek való.

Rózsika a konyhakést néha a könyvespolcon felejtette, olykor elvitte a Renáta kulcsait, vagy betette a felemás zoknikat a hűtőbe, de egyéb látható baj, semmi nem történt.

Aztán egyszer kerülő úton ment az iskolába, mert hallotta, hogy a Főtéren a szobor köré építettek egy korcsolyapályát.

És egy ekkora szentségtörést neki is látnia kellett!

Tényleg ott volt.

És tényleg érdekes volt, ahogy a neves honfíú körül kipirult arccal keringtek az emberek.

Elnézte volna hosszú ideig a vidámságot, de sietnie kellett az unokája után.

Elindult.

És megtorpant.

Majd még egyszer.

Rózsika kétszer is visszafordult, mert nem akart hinni a szemének.

Ott volt a sarkon az autó, a Mihály autója.

Felismerte, hiszen valamikor egész közelről is látta.

A repedt szélvédőt.
A színét.
A helyet cserélt kormányt.
De Mihály ismét nem volt sehol.

Nem sokkal később egy kisiú ráncigálta meg a kabátját:
– Néni, szól a telefonja.
És tényleg, tizenhét nem fogadott hívása volt.
A kislány kereste, hogy hol van, mi történt?
Mért nem jön az iskola elé, mert már nagyon éhes.
És a filmes szakkörbe is el kell érnie.

Másnap reggel Rózsika visszament az orvoshoz.
Elhatározta, hogy sokkal őszintébben fog beszélni vele.
– Felejték – mondta, és már tudta is, hogy hazudik.
Dehogy felejt!
Épp az a baj, hogy felejteni szeretne!
Mindenesetre az orvos megvizsgálta.
Megmérte a vérnyomását.
Belenézett a torkába.
Megnyomkodta a máját.
Meg a lépét.
Meghallgatta a tüdejét.
Végül azt mondta, biztonságból csináljanak egy EKG-t is.
Ezért adott egy küldőpapírt a szívgyógyászhoz a kettes polira.
És – tekintettel a Rózsika korára – felírt neki valami Promensilt is.
És azt tanácsolta, egyen reggelente egy jó kiskanál méhpempőt.
És igyon teát.
Vöröshere-, orbáncfű-, poloskafű-, zsálya- és barátcserjefőzetet.
És jó lenne, ha beszerezne némi jamgyökeret is.
Ha nem tud, akkor segít.
Van ugyanis neki egy ismerőse, aki perui makát forgalmaz.
Majd megkérdi tőle, hogy tud-e jamgyökeret is szerezni?
Egyébként a maka se rossz.
Csak ne legyen szenszibilitátéja reá.

Ilyen az, amikor az ember csalódik.
Ki kell lépnie a nyilvánosság elé.

Először csak a szomszéd negyed néhány oszlopán jelent meg a cetli, aztán a korcsolyapálya palánkján, végül a gyár környékén.

Fóris Mihály fogdosó!

Hirdette.

És Rózsika egyre büszkébben nézte a véleményét merészen felvállaló lapokat.

Az elején majd belehalt az izgalomba, amikor alig ragasztotta fel a leplező papírdarabkát a villanyoszlopra, és máris ott termett két suhanc, akik azonnal olvasni kezdték a kézzel írt lapot.

Ez vasárnap hajnalban történt, még a roráté előtt.

A sihederek egy kis ideig álltak a röpcédula előtt, és halkán beszélgettek. Rózsika nem hallotta, hogy mit, de azt már igen, hogy nevetni kezdenek. És ez erővel töltötte el.

Ez az!

A világ kineveti Fóris Mihályt!

Mert megvetik az olyan embert, aki mások ártatlanságára tör.

Legszívesebben magához ölelte volna a két fiatalembert, de egyrészt nem akarta leleplezni konspiratív állapotát, másrészt a busz is közeledett, és a szemrevaló fiúk hirtelen utánaeredtek.

Vihogva lődörögtek, és még a palackot is elejtették.

Ami nem szép.

Mert ez szemetelésnek számít.

Rózsika aznap sokkal hamarabb fejezte be a röpcézést, és igazán bánta, hogy csak ilyen keveset készített, pedig bőven lett volna még ideje.

Mert azt a plusz félórát ismét boldog álmodozással töltötte el.

Ami nem jó.

Mert utána felébred az ember.

Az asszony.

Akiben – hiába – még mindig él a leányi lélek.

A nő, aki még mindig képtelen teljes elégtételt venni.

Mert valahol a szíve mélyén lakik egy igazi Rózsika, aki remél, és aki minden alkalommal megbocsát Fóris Mihálynak, és aki ismét ad neki egy esélyt a javulásra és arra, hogy megkérje a kezét.

Még akkor is, ha Rózsika kis híján lebukott.

Ugyanis utolsó nap Piroska az iskola előtt futólag említette, milyen érdekes, hogy létezik valahol egy másik Fóris Mihály, akiről röpcék terjednek a negyedben.

Azt én is láttam, mondta Elvira, aki épp csak megállt, mert tulajdonképpen más dolga nem volt.

De hogy reklámozhatja így magát valaki?

Méltatlankodott Piroska.

Mert azt, hogy villanszerelő, megértem.

Gázszerelő, megértem.

Férfifodrász, megértem.

De hogy fogdosó!

Mit fogdos?

Hát biztos egereket.

Mondta Elvira.

Aki nem csak ehhez, de máshoz sem igen értett.

Szerencsére épp akkor jött ki a Rózsika unokája, Renáta egy szem leánykája, és Rózsika hirtelen kellemes ünnepeket kívánt.

És nagyon elsietett.

Pedig a kislánynak nem igen akaródzott.

Óvatosabbnak kell lenni, gondolta.

Miközben húzta-cibálta maga után a leánykát.

Vagy merészebbnek, töprengett a következő pillanatban.

Rettenetes volt ez a határozatlanság.

És csak otthon vette észre, hogy a kislánynak be sem volt gombolva a kabátja.

– Ó, neked az egész életedet ez a kettősség tette tönkre!

Mondta az édesanyja, a dédi, de az ő szavára már nincs mit adni.

Kilencvenen túl már csak nyűgnek van az ember.

És különben is: mire emlékszik még ilyen korban?

Legfennebb az elemista versikékre.

Egy hétig nem is rakott ki semmilyen cédulát, amúgy is jöttek az ünnepek, karácsony volt, és Rózsikának egyéb dolga is bőven akadt mintsem, hogy Fóris Mihály alávalóságával foglalkozzon.

A kislányt is kellett vinni a szakkörbe, pedig taknyolni kezdett.

– Pont most, a vakációban – dohogott Renáta.

De hát muszáj volt, mert ünnepi kiállítást szerveztek, és a kislány is nagyon akarta.

No meg így legalább nem volt láb alatt.

Mert takarítani kellett, ablakot mosni kellett, főzni kellett, és a töltött káposztát csak ő tudja úgy elkészíteni, ahogy senki más, ráadásul Renátának is pont most akadt baja Szerdzsuval, ezért a favásárlást is Rózsikának kellett intéznie.

Titokban, hogy a leányka meg ne tudja.

Aztán a végén Renátáék csak kibékültek, és két fa is állt a balkonon, amire Renáta kibukott, hogy mi ez a pazarlás?

Rózsika nem akarta mondani, hogy bizony ő hamarabb vette, mint Szerdzsu, de nem akart ismét olajat önteni a tűzre, inkább könnyeivel küszködve hallgatta, ahogy saját vére és magzata magából kikelve üvölti, hogy:

– Igen, anyu, mert minden csak a te fejedben játszódik le.

Elképzelsz valamit, és azt hiszed, hogy az már úgy is van.

Honnan a fenéből vetted, hogy nem lesz fa?

Honnan a fenéből vetted, hogy Szerdzsu meg én?

Meg hogy a leányka nem tudja...

– Tudja?

– Már a tavaly is tudta, ő vette neked azt a harisnyát a Főtéri vásárban!

Mondom, lépj már ki a fejedből, és nézzed már végre azt, ami van, és nem azt, amit te látni szeretnél!

Istenem, egész gyerekkorom azzal telt el, hogy a fejedben rajzó forgatókönyvek között próbáltam eligazodni, de nem lehet!

Veled nem lehet kijönni!

A dédinek több esze van, mint neked.

És ez fáj.

Nagyon fáj.

De szerintem ezért is mondta Renáta.

Hogy fájjon.

Aztán Renáta ügyes volt, és odaadta a fát az egyik munkatársának, aki hozott faluról ezt meg azt, és így minden rendbe jött.

És még jól is jött ez a cirkusz, legalább elterelte Rózsika gondolatait Fóris Mihályról, aki azóta sem jelent meg a korcsolyapálya környékén.

Csakhogy az éjszakák, azok a fránya éjszakák!

Rózsika megint minden éjjel álmodott, és most már arra is határozottan emlékezett, hogy Fóris Mihály volt az egyetlen, aki a nagy privatizáció idején, amikor Rózsikát is leépítették, felemelte a szavát.

Ő volt az egyetlen a szerelőcsarnokban, aki kimondta, hogy ez így nem lehet tovább.

Igen, Fóris Mihály volt az egyetlen.

És még most is az.

De most már nem ment az orvoshoz.

Hanem inkább minden nap sétálni indult a korcsolyapálya felé.

Csak úgy.

És már nem is félt elmenni az oszlopok mellett, ahol nem is olyan régen még szép kalligrafikus betűk hirdették, hogy Fóris Mihály fogdosó.

Sőt, már rendesen sajnálta, hogy a papírokat vagy lekaparták, vagy kikezdték őket a szél meg a nedvesség.

Kedve lett volna kijavítani valamennyit, mert az mégsem járja, hogy ilyesmit olvassanak a népek, hogy: Fóris... gdosó!

Vagy: ...is Mihály fog...

De nem tette.

Illő módon a háttérben maradt, és nemesen tűrte a sorsát.

A Fóris Mihályokat meg lassan belepték a különféle ajánlatok, eladó krumplik, angoltanítást vállalók és elveszett kutyák hirdetményei.

Csakhogy egyik nap a korcsolyapályát bezárták.

Pedig nem volt meleg, az eső sem esett, és még mindig tartott a vakáció.

Salopétás emberek lepték el a kásásodó jeget, és különféle gépezetekkel mértek ezt-azt.

Rózsika harmadik nap odament az egyikhez.

– Misi bácsi ma nem jön?

– Nem.

– De még itt dolgozik, nem?

– Nem.

– Hogyhogy?

– Mert soha nem is dolgozott.

– Ilyen nincs. A múltkor is itt volt.

– Ő már soha.

– De hát itt láttam az autóját!

– Azt már soha.

- Én Fóris Mihályról beszélek!
- Én is.
- Maga hazudik!
- Maga meg bolond.

Amikor én kislány voltam, a gangon lakott egy Attila nevű kisfiú.
Májer Attila.
Az apja román volt.
Egy román mérnök.
És mindig, amikor jöttem haza, fenn állt az emeleten, és köpdösött lefele.
Attila, nem az apja.
De úgy, hogy engem eltaláljon.
Én meg hagytam, hogy eltaláljon.
Alig vártam.
Akkoriban ez volt a szerelem.

Ezt a dédi mesélte a leánykának.
Az meg vihogva hallgatta.
És még a telefonját sem basztatta egyvégbé.

Rózsika dühös lett.
Tengernyi irigység lepte el.
- Akkoriban bezzeg a fiatalok is tiszteletteljesebben beszéltek!
Nem bolondozták le az idősebbeket!
- Ez így igaz, fiam! - válaszolta a dédi
De azokat a fiatalokat mi neveltük, a maiakat meg ti neveltétek.
Hát ekkora igazsággal szemben nem volt mit tenni.
Úgyhogy Rózsika felnevetett, hiszen a dédi, mit tudja ő!
És diadalmasan bevonult a szobájába tévézni.
De csak azért, hogy ne hallják, hogy sír.
Igaz, így ő sem hallotta, hogy mi történik odakinn.
De ma este mit érdekelte őt, hogy mi van odakinn, hogy mi van a világon,
hogy merre halad az emberiség, a kormányválság, a környezetszennyezés
és az egész gender probléma!
Fóris Mihály eltűnt, és őt itt hagyta csúfságból!

Pedig ezalatt hazajött Renáta, és megkérdezte a kislánytól, hogy mi ez?
Semmi, válaszolt a gyermek, de már érezte, hogy nagy baj lesz ebből.

Miféle pucér képek ezek?
Ezek nem pucér képek!
Akkor meg mifélék?
Aktok.
Ezeket úgy hívják, hogy művészi aktok!
Ezek nem pucér képek.
Mi van ezen, dédi? – bökte a képet Renáta az öregasszony elé.
Szép.
Mondta a dédi, aki nem ismerte fel a homályos alakban a kislányt.
Ez nem szép – üvöltötte Renáta –, hanem ez a dédunokád!
Ő is szép, mondta a dédi, mint aki nem érti, mi a baj ebben?
És tényleg – mi baj lehet a szépségben?
De Renáta akkor már tört-zúzott, hajánál fogva ráncigálta a leánykát, hogy kurva, és ő nem ezt nevelte, de mától fogva vége a fényképészeti szakkörnek, és többet egyedül ki nem teszi a lábát ebből a házból, mert még a végén felcsinálják!
És hogy mars a szobájába!
Mert mindig ez a vége, hogy mars a szobámba!
Még pofázol?
Mi?
Még pofázol?
De akkorra már csattant az ajtó, fordult a kulcs, és a kislány biztonságban volt.
Csak a fénykép toccsant neki a falnak.
Egyébként tényleg szép, ízléses fotó volt.

A fények és az árnyak mértéktartó játéka.
Egy olyan kéz, egy olyan szem megnyilvánulása, amely a transzcendentálist mint mindennapi látomást éli meg ezekben a dehumanizált gesztusokkal terhes hétköznapiakban.
Egy olyan lenyomata a lélek feltörekvésének, amelyben magunkra ismerünk mindannyian, akik héroszokra vágyunk, és az alázatot csak mint alapprincípiumot fogalmazzuk meg az önmagunktól távolodó kontinuumban, de valójában a monetáris merkantilitás farkasai vagyunk.
Egy csoda, egy érintetlen test és a megfontolt bölcsesség találkozása, olyasvalami, amiben mindenkinek részesülnie kell, aki kiesett a divinitás kegyeiből, és az édeni vertikális helyett a lét sivatagjának a horizontalitásában bolyong.

Az ilyesmihez csak őszintén gratulálni tud az ember!

Olvasta másnap reggel az újságban Renáta a tegnapi esti fotó mellett.
Merthogy a képet beszerkesztették a napilapba.
És mindezt az ő kislányáról a művészkritikus, egy hölgy, akiből semmi más
nem látszott, csak a torzonborz haja, és a hatalmas gyűrűk az ujjain, ahogy
markolják a mikrofont a tárlatmegnyitón.
És még ott volt a színész is, aki a Tini-klub filmes szakkörét vezeti.
Egész jóképű pasas.

Renáta fel is hívta a kolléganőjét, hogy látta-e az újságot, mert benne van
a lánya.
Az a te lányod? – kérdezte a kolléganő, merthogy nem ismerte fel.
Hát nézd meg a kezét, az az ő keze!
Ja, elég sötét a kép, de biztos ilyen a nyomda.
Igen, ezek egy valamirevaló fotót sem tudnak rendesen beszerkeszteni!
Pedig a huszonegyedik században élünk!
És aztán megegyeztek, hogy még így, gyorsan szilveszter előtt megisznak
egy kávét.

Rózsika – mondom – mindezekről semmit sem tudott.
Nála még mindig ment a tévé, Szulejmán nézte átható tekintettel Rózsikát,
de hiába.
Még neki sem volt olyan szeme, mint Fóris Mihálynak!
Aztán Rózsika felnézett a mennyezetre, és megdöbben: ugyanazt a pla-
font látja!
Pedig az imént teljesen máshol volt!
Vissza szeretett volna menni oda!
De nem.
Ez a huszonegynéhány éve minden reggel megpillantott látvány lebéní-
totta.
Nincs menekvés – suttozta.
Nincs.
Kiment a konyhába, a dédi épp a hűtőt szemlélte.
Be kell csukni az ajtót, kimegy a hideg.
Nincs több szána?
Ha nincs, akkor nincs.
Majd veszek.

A dédi felmarkolta az asztalról a maradék kekszet, és egy csupor tejjel becsoszogott a nagyszobába a tévé elé.
Mert mindig csak ezt csinálja, a tévé, pedig megmondta az orvos: olvasson, beszélgessen, fejtsen rejtvényeket – de nem.
A tévé, a tévé.
Rózsika is kinyitotta a hűtőt, rögtön előtte a polcon ott sorjázta a szánás-üvegek.
De nem szólt a dédinek.
Minek?
Az csak az ő igazát bizonyítaná, hogy íme, mégiscsak ott van az, amit a dédi nem talál.
És Rózsika annál bölcsőbb volt, mintsem hogy ilyen pitiáner ügyekben kardoskodjon.
Leült az asztalhoz, és egyre izmosodott benne a bizonyosság: ide ügyvéd kell.
Ő már nem tudja megvédeni magát.

Csakhogy az nem olyan egyszerű.
Nem úgy van az, hogy a magafajta csak úgy besétál egy ügyvédhez, és az szépen megvédi.
No, meg ahhoz pénz is kell.
És az honnan?
Vagy forduljon a lakóközösséghez?
És vállalva a nyilvánosság ódiumát, majd védelemre, megértésre és nyugalomra talál?
Ó, ugyan!
A lakóközösségtől?
Hát megbolondult?

Megint a régi érzés kezdte bizsergetni a gyomra tájékánál.
Úgyhogy inkább kinyitotta az újságot, és nézte azokat a fekete-fehér fotókat.
Míntha női testek lettek volna.
De ez kit érdekeli?
És akkor megakadt a szeme egy hirdetésen.

A Lukrécia nevű Női Erőszakellenes Liga pszichológiai és jogi segítséget ajánl minden nőnek, akit bármiféle abúzus ért akár a családban, akár a munkahelyén, akár más körülmények között.

Mert az erőszak mindannyiunk problémája, nem csak azoké, akik elszenvedik vagy elkövetik.
És alatta a telefonszám.
Meg az e-mail cím.
De Rózsikának ilyenje nincs.
Pedig akarta a leányka, hogy legyen neki is, de Rózsika azt mondta: minek?
Ő, ha levelezni akar, elmegy a postára.
És különben is kinek írna?
És ki írhatna neki?
Azazhogy lenne, akinek ő írna, de az semmibe veszi!
Nem baj.
Majd meglakol érte!

Elővette a telefonját, de mielőtt megnyomta volna a zöld gombot, megijedt.
Istenem, és ha meghallják?
Jó, a dédi nem, a dédi süket, bár olykor azt is meghallja, amit a bejárati ajtóban suttognak Renáta és Szerdzsu.
De a kislány, az ejsze itthon van.
Csukva az ajtó.
Rózsika odalopózott, bekopogott.
Semmi válasz.
Kicsivel hangosabban kopogott, ismét semmi.
Lenyomta a kilincset.
Zárva.
Ezek szerint alszik.
De az is lehet, hogy nem.
Volt még olyan, hogy bezárkózott, és csak ült odabenn.
Veszélyes itthonról telefonálni.

Jó napot kívánok, ön a Lukrécia Női Erőszakellenes Liga számát tárcsázta.
Amennyiben pszichológus segítségére van szüksége, nyomja meg az egyes gombot. Amennyiben jogi segítségre szorul, nyomja meg a kettes gombot. Amennyiben szolgálatos munkatársunkkal szeretne beszélni, nyomja meg a hármas gombot.
A telefonban felcsendült Domenico Scarlatti C-dúr menüettje.
Jaj, Istenem, hol a hármas?

Türürümm-türürümm-türürürümrürüm-Türürümm-türürümm-türürürümrürüm...

Jó számot hívtam?

Figyelmeztetjük, hogy a beszélgetést az ön biztonsága miatt és szolgáltatásaink minőségének emelése érdekében rögzíthetjük.

Kérjük, tartsa a vonalat, hogy elsőbbséget élvezhessen a többi betelefonálóval szemben.

Türürümm-türürümm- türürürümrürüm.

És megint: Türürümm-türürümm- türürürümrürüm –

Jó napot, Edit vagyok, miben segíthetek?

Az újságban láttam ezt a számot.

Igen.

Van egy problémám.

Igen, hallgatom.

Fóris Mihály megfogdosott.

Igen?

Igen.

Az kicsoda?

Géplakatos.

Hol?

A szerelőcsarnokban.

Az hol van?

Már nincs.

Nincs?

Nincs, valami gyár van ott, nem tudom.

Milyen gyár?

Nem tudom.

Rendben, és ez mikor történt?

Kábé harminc évvel ezelőtt.

Igen?

Igen.

Hallgatom.

Ennyi.

Ennyi?

Igen, ennyi.

Szóval, ha jól értettem, Fóris Mihály géplakatos önt a szerelőcsarnokban, ami már nincs, harminc évvel ezelőtt megfogdosta.

Igen.

Panaszt szeretne tenni?
Igen.
Be tudna jönni?
Hova?
Ide hozzánk, az alapítványhoz.
Be.
Mikor?
Holnap.
Holnap szombat, nem dolgozunk.
Akkor hétfőn.
Az szilveszter, szerdán leghamarabb, de a legbiztosabb a csütörtök.
Csütörtök.
De, ha sürgős, ma is bejöhet.
Délig itt vagyunk.
Nem, marad a csütörtök.
Rendben.
Kihez volt szerencsém?
Halló, szabad a nevét?
Halló, asszonyom, ott van még?

Rózsika ott vívódott az erdő szélén.
Túl messzire jött ki.
Innen már nem ér be tizenkettőre az alapítványhoz.
És arról nem volt szó, hogy a nevét is meg kell adnia.
De itt legalább senki nem hallotta, hogy mit beszél.
Ő azt gondolta, hogy elmondja a baját, az alapítvány kimegy Fóris Mihályhoz, és jól megbünteti azért, amiért Rózsikával olyan ocsmányul bánt az utóbbi napokban.
Mit napokban!
Években!
Egész életében!
Mindig és mindörökké, mint a holtodiglan-holtomiglan!

És akkor meglátta azt a sötét alakot.
Ott állt, hatalmas batyukkal a kezében, és merőn fixírozta Rózsikát.
Az égen nehéz december végi felhők lógtak, a sáros úton senki nem járt, csak ez az ember, aki olyan volt, mint a bolond Lulu, de mégsem, mert nem

szólt, csak nézett, és nem bele az erdőbe, hanem egyenesen Rózsikára, az ő szemeibe, az ő testébe.

És akkor Rózsika előtt megtörtént az egész élete.
Nem a fejében, hanem ott előtte, a szeme láttára.
Megszületett az öccse, aki aztán ötven év múlva meghalt rákban, pedig ab-
bahagyta a dohányzást; világgá ment, és szerelmes lett Kanyó Szilamérbe;
kiugrott az ablakon egyenesen a tanító bácsi elé, majd elköltözött egy má-
sik városba; reménytelenül szerelmes lett az összes szomszéd fiúba, ezért
minden fára mászási tudományát elővette, valahányszor azok a túlsó kert-
ben játszottak; nem váltotta be a reményeket, senkiét, pedig mindig sze-
retett volna kapni egy jutalomkönyvet.

Ennyi.

Ennyi volt a Rózsika élete.

Sehol Fóris Mihály.

Sehol Renáta.

Sehol az unokája.

Dédi se.

És akkor szembenézett a sötét alakkal.

És arra gondolt, íme, az ő élete még egy novellát sem tud megtölteni.

Pedig egy reményteljes kisregénynek indult.

Vagyis arra, hogy neki most vége lesz.

Jobb is így.

Akinek csak ennyi az élete, az ne reméljen többet.

A sötét alak még mindig merőn nézte.

Kitartóan.

De nem mozdult.

Rózsikának pedig oda kellett volna tenni melegedni a káposztát.

Mit akar? – kérdezte Rózsika.

Nincs pénzem.

Csak ez a telefon.

Kell?

Ó, Istenem, micsoda vég!

Meghalni így, a város szélén...

Rózsika elindult.
És elment a sötét alak mellett.
Nem nézett vissza.
Pedig érezte, hogy fel fog robbanni.
Hazaért.
Odatette a káposztát.
És Renátának nagy szerencséje volt, hogy még mielőtt felkapcsolta volna
villanyt, megérezte a gázzagot.